

ANNELERİN ÇOCUKLARINA HİKÂYE OKUMA ALİŞKANLIKLARI İLE ÇOCUKLARIN PROBLEM ÇÖZME BECERİLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİ

Feriha POLAT¹

Gülen BARAN²

Nihan UZAK³

Abstract

This study aims to investigate the relationship between the story-reading habits of mothers with 60-72 months kids and the kids' problem solving skills. It also evaluates the effects of certain variables on the mothers' story-reading habits and the kid's problem solving skills. The study was designed to use a correlational survey model in a quantitative pattern. The study group consisted of 80 kids and their mothers in four separate kindergarten related to the Ministry of Education in the Çankaya district of Ankara province. Data were collected from the tools 'Demographic Information Form' prepared by researchers, 'Parent-child Shared Reading Activities Scale' developed by Işıkoğlu Erdoğan (2015), and 'Problem Solving Skills Scale' developed by Oğuz, Köksal Akyol (2014). Data were analyzed according to descriptive statistics, unpaired t test, and Pearson correlation analysis.

The study shows that mothers' age has a significant difference in the points which belong to the sub-scales 'Aspects related to shared reading' and 'Effective shared reading' whereas mothers' working situation has a significant difference in the scores of sub-scales 'Aspects related to shared reading' and 'Being a model for literacy'. It is seen that more than half of mothers read to their kids for 11-20 minutes each day, that they bought their kids the first book when they were born, that kids asked their moms to read almost every day. It is observed that boys, kids with unemployed mothers, kids who have moms in 41 or over have higher scores in problem solving skill scale, but this hasn't made a signifi-

¹ Ankara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Çocuk Gelişimi Anabilim Dalı, TÜRKİYE, e-posta: polatferiha@gmail.com, Orcid No:0000-0001-7906-9382

² Ankara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Çocuk Gelişimi Anabilim Dalı, TÜRKİYE, gbaran@ankara.edu.tr, Orcid No: 0000-0002-5854-4946

³ Ankara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Çocuk Gelişimi Anabilim Dalı, TÜRKİYE, e-posta: nihanuzak@hotmail.com, Orcid No:0000-0001-6803-1813

cant difference between groups. Besides, there isn't a significant relationship between mothers' story reading habits and kids' problem solving skills.

Keywords: *Problem solving skill, preschool, story reading, mothers' story reading habit.*

Özet

Bu araştırmada; 60-72 aylık çocuğa sahip annelerin çocuklarına hikâye kitabı okuma alışkanlıkları ile çocukların problem çözme becerileri arasındaki ilişkiyi incelemek, çeşitli değişkenlerin annelerin çocuklarına hikâye kitabı okuma alışkanlıkları ile çocukların problem çözme becerileri üzerindeki etkisini değerlendirmek amaçlanmıştır. Araştırma nicel desende ilişkisel tarama modelinin kullanıldığı bir araştırma olarak planlanmış ve çalışma grubunu Ankara il merkezi Çankaya ilçesinde yer alan MEB'e bağlı dört bağımsız anaokulundaki 80 çocuk ve annesi oluşturmuştur. Araştırmada veriler araştırmacılar tarafından hazırlanmış "Demografik Bilgi Formu", Işıkoğlu Erdoğan (2015) tarafından geliştirilen "Çocuk Ebeveyn Birlikte Okuma Etkinlikleri Ölçeği" ve Oğuz, Köksal Akyol (2014) tarafından geliştirilen "Problem Çözme Becerisi Ölçeği" kullanılarak toplanmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde tanımlayıcı istatistikler, bağımsız örneklem t testi ve Pearson korelasyon analizinden yararlanılmıştır.

Araştırma sonucunda, çocuk ebeveyn birlikte okuma etkinlikleri ölçeğinin "birlikte okumaya yönelik görüşler" ile "birlikte etkileşimli okuma" alt boyutlarına ait puanlarda anne yaşının, "birlikte okumaya yönelik görüşler" ile "okuryazarlığa model olma" alt boyutlarına ait puanlarda anne çalışma durumunun anlamlı bir fark oluşturduğu saptanmıştır. Annelerin yarısından fazlasının her gün 11-20 dakika çocuklarına kitap okudukları, çocuklarına ilk kitabı doğduklarında aldıkları, çocuklarının hemen her gün ebeveynlerinden kitap okumalarını istedikleri belirlenmiştir. Araştırma sonucunda erkek çocukların, annesi çalışmayan çocuklar ile 41 yaş ve üzeri anneye sahip olan çocukların, problem çözme becerisi ölçeğine ait puanlarının daha yüksek olduğu ancak gruplar arasında anlamlı bir fark oluşturmadığı saptanmıştır. Araştırmada ayrıca annelerin, çocuklarına hikâye kitabı okuma alışkanlıkları ile çocukların problem çözme becerileri arasında anlamlı bir ilişki saptanmamıştır.

Anahtar Kelimeler: *Problem çözme becerisi, okul öncesi, hikâye okuma, annelerin hikâye okuma alışkanlığı*

GİRİŞ

Çocukların bilişsel, duygusal, psiko-motor gelişimlerini desteklemede önemli bir araç olan kitap, aynı zamanda dil, sosyal ve ahlâki gelişimlerine de etki etmektedir. Kitabın çocuğun yaşamındaki önemi inkâr edilemez bir gerekliliktir ve kitap okuma yaşam boyu öğrenmenin de anahtarıdır. Kitaplar sayesinde çocuklar kendilerinden farklı hayatların, insanların ve duyguların olduğunu anlar ve bu durum çocukların psiko-sosyal gelişimlerini olumlu yönde etkiler. Çocuk kitapları ilk yıllardan itibaren çocuklara okuma alışkanlığı

kazandırmada en etkili uyarıcılardan biri olmuştur. Ana babaların çocuklarına kitap okuması, çocuğun hayatı boyunca edineceği okuma ilgi ve başarısı için gerekli olan beceri ve deneyimleri kazanmada oldukça önemli etkinliktir. Bebeklik döneminden başlayarak, beraber düzenli kitap okumanın, dil becerilerinin gelişimine ve kelime dağarcığının artmasına katkıda bulunduğu ve aynı zamanda erken okur-yazarlık becerilerine, ebeveyn çocuk iletişimine de etki ettiği görülmektedir. Ebeveynlerin çocuklarına düzenli şekilde kitap okuması, onların çocuklarıyla daha güçlü bir ilişki kurabileceklerinin de önemli bir göstergesidir (Ahmetoğlu & Ceylan 2011; Beck & McKeown, 2001; Gönen vd., 2013; Metin & Gökçay, 2014; Powell vd., 2010; Tanju, 2010; Tezel vd., 2019; Tezel Şahin & Tutkun, 2016; Yazıcı Arıcı, 2023; Yıldız Bıçakçı & Aral, 2009).

Okumanın çocuklar için alışkanlık olarak sürdürebilmesinde ve ileriki dönemlerdeki okuma alışkanlıklarında, erken çocukluk dönemde kitaplarla karşılaşma ve bu dönemden itibaren ebeveynlerin çocuklarına kitap alma ve okuma konusunda destek olmaları önemli bir gerekliliktir (Erdoğan, 2015). Erken dönemde kitapla tanışma çocuğun, kelime dağarcığı ve düşünme yeteneğini artıracak ve buna bağlı olarak da yaratıcı zekâ, dinleme ve konuşma becerisinde gelişme gözlenecektir (Tanju, 2010). Bebeklikle birlikte düzenli kitap okuma, erken okuryazarlık becerilerinin gelişmesi açısından da önemlidir (Metin & Gökçay, 2014). Okul öncesi dönemde çocukların yetişkinleri okurken gözlemlemesi, evde kitap ve kütüphanenin bulunması, yetişkinin çocuğa kitap okunması, çocukların okunan kitaplar hakkında yetişkinlerle sohbet edebilmesi, bu ilgiyi artıran en önemli faktörler arasında yer alır (Tezel vd., 2019). Ebeveynlerin okul öncesi dönemdeki çocuklarına sesli olarak hikâye kitabı okuması çocukların kitaplara daha fazla ilgi ve merak duymalarını sağlayacaktır (Akyol, 2012). Okuma sürecinde yetişkinin çocukla iletişim kurması, çocuğun ilgisini okuma süresince devam ettirebilmesi, çocuğa sözel beceriler ve çeşitli kavramlar kazandırabilmesi nitelikli okumamanın gerekliliği olarak kabul edilmektedir (Sutton vd., 2007).

Majzub & Abu (2010), çocuklara uygun ortam sağlamanın ve okuma ortamları oluşturma onların hayal gücü ve yaratıcılıklarını geliştirdiğini ifade etmişlerdir. Kitaplar sayesinde çocuklar, problem çözme, düşünme, yaratıcı yeteneklerini geliştirme fırsatları yakalarken aynı zamanda doğaya, insanlara, diğer canlılara ve doğadaki olaylara karşı da hassasiyet geliştirme becerisi kazanmaktadırlar. Bununla beraber kitap, çocukların kişilik gelişimine katkı sağlamakta, ruhsal ve duygusal ihtiyaçlarının karşılanmasında da yardımcı olmaktadır (Tanju, 2010). Çocuğun hikâye kitabı okunması sürecini, anne babasıyla geçirdiği eğlenceli, öğretici ve nitelikli bir zaman olarak algılaması son derece önemlidir (Er, 2016).

Problem, kişide rahatsızlık hissi oluşturan ve onun amacına ulaşmasına engelleyen, çözüme ihtiyaç duyulan güç ve karmaşık bir çatışma durumu olarak nitelendirilebilir (Begde & Özyürek, 2016; Görücü & Karakuş, 2017). Bingham'a (1998) göre ise problem, bireyin istenilen hedefe ulaşmak amacıyla topladığı mevcut güçlerinin karşısında bulunan engel olarak tanımlanır. Problem çözme ise çeşitli ihtiyaçları karşılama ve zorluklarla başa çıkma amacıyla gerçekleştirilen bir dizi duyuşsal, bilişsel ve davranışsal işlem olarak

tanımlanabilir (Ertuğrul & Kutluca, 2020). D’Zurilla & Goldfried’e (1971) göre ise problem çözme, sorunlu bir durum ile karşılaşıldığında bu durumun üstesinden gelebilmek için farklı çözüm yollarının aranması ve bu farklı çözüm yollarından en etkili olanının tercih edilmesi ve tercihin uygulanmasıdır (Didin, 2016). Problem çözme süreci, birey karşılaştığı bu güç durumu çözmek için bir çaba içerisine girdiğinde başlamaktadır (Begde & Özyürek 2016). Sosyal problem çözme ise günlük hayatta karşımıza çıkan sorunlarda problemlerin tanımlandığı, daha etkin çözüm yollarının bulunduğu ve uyum sağlandığı bilişsel ve davranışsal süreç olarak tanımlanabilir (Çam & Tümkaya, 2006; Dereli İman 2013).

Problem çözme becerisi sadece yetişkinlik dönemiyle sınırlı olamayan, yaşamın tüm aşamalarında gerekli olan bir beceridir (Özyürek vd., 2018). Yaşamın ilerleyen yıllarında oldukça gerekli ve işlevsel olan bu becerinin temelleri ise okul öncesi dönemde atılmaktadır. Bu süreçte çocuk karşılaştığı sorunları çözmek için akıl yürütme, sorgulama, çıkarım yapma gibi pek çok kazanımlar elde eder (Pekdoğan & Ulutaş, 2018). Problem çözme becerisi, bireyin içinde bulunduğu çevreye daha etkin uyum sağlamasına yardımcı olmaktadır (Senemoğlu, 2018). Erken çocukluk yılları, kişiliğin temellerinin atıldığı, bazı önemli alışkanlıkların edinildiği ve problem çözme becerisinin kazandırılması gereken önemli bir dönemdir. Problem çözme becerisine sahip olan çocukların karşılaştıkları olayları yorumlama, takip etme ve yaşanabilecek sorunlar karşısında çeşitli çözümler üretme konusunda daha istekli oldukları görülmektedir (Zelazo vd.,1997).

Okul öncesi dönemde çocuklar güven duygusu, farklı koşullara kolayca uyum sağlayabilme, kendilerini ifade etme, doğru kararlar alma ve problem çözme becerilerinde gelişim gösterirler. Çocuklara bu dönemde problemi anlama ve uygun çözüm stratejileri bulma daha kolaylıkla kazandırılabilir. Bu beceriler çocuklara erken dönemde kazandırılırsa ileride karşılaşılabileceği sosyal, kişisel ve çalışma yaşamına ait problemleri bilişsel yeteneklerini kullanarak daha kolaylıkla çözüme ulaştırabilecektir. Çocuğun bu dönemdeki sosyal becerileri edinmesinde, yakın çevresi ile kurmuş olduğu ilişkiler, gittiği eğitim kurumları ve orada edindiği kazanımlar oldukça önemlidir. Bireyin bulunduğu sosyal çevresi ile olan ilişkilerini sağlıklı bir şekilde sürdürebilmesi için problem çözme becerilerini geliştirmesi ve kullanması son derece önemlidir (Begde & Özyürek, 2016; Yükücü & Demircioğlu, 2017).

Aile ve okul ortamında gereken uyarıcıların sağlanması, çocuğun gelişim alanlarının desteklenmesinde ve problem çözme becerilerinin geliştirilmesinde önem taşımaktadır. Çocuğun aktif katılım sağlayabileceği beraber düzenli kitap okuma onun sosyo-duygusal gelişimine, erken okur-yazarlık becerilerine, dil gelişimi ve ebeveyn-çocuk iletişimine oldukça katkı sağlayıcı olacaktır (Uçar, 2021). Ayrıca kitap okumanın sıklığı, empati gelişiminin yanı sıra bilişsel becerilerinin gelişimine de katkıda bulunmaktadır (Tercanlı Metin& Gökçay 2014). Pek çok faktörün etkili olduğu bir beceri olarak düşünülen problem çözme becerisinin gelişiminde çocuklara düzenli ve etkili kitap okumanın oldukça önemli olduğu düşünülmektedir.

Bu doğrultuda araştırmanın amacı; bağımsız anaokullarına devam eden 60-72 ay arası çocukları olan annelerin, çocuklarına hikâye kitabı okuma alışkanlıkları ile çocukların problem çözme becerileri arasındaki ilişkiyi karşılaştırmak, çeşitli değişkenlerin etkisini değerlendirmek ve annelerin (60-72) aylık çocuklarına hikâye kitabı okuma alışkanlıkları ile çocukların problem çözme becerileri arasında bir ilişki olup olmadığını incelemektir. Bu amaca yönelik araştırma soruları ise şunlardır:

- Çocuk anne birlikte okuma etkinlikleri ile çocukların problem çözme becerileri cinsiyete göre farklılaşmakta mıdır?
- Çocuk anne birlikte okuma etkinlikleri ile çocukların problem çözme becerileri annenin yaşına göre farklılaşmakta mıdır?
- Çocuk anne birlikte okuma etkinlikleri ile çocukların problem çözme becerileri annenin çalışma durumuna göre farklılaşmakta mıdır?
- Çocuk anne birlikte okuma etkinlikleri ile çocukların problem çözme becerileri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

YÖNTEM

Araştırmanın Deseni

Bu araştırmada 60-72 aylık çocuğa sahip annelerin çocuklarına hikâye kitabı okuma alışkanlıkları ile çocukların problem çözme becerileri arasındaki ilişkiyi incelemek, çeşitli değişkenlerin annelerin çocuklarına hikâye kitabı okuma alışkanlıkları ile çocukların problem çözme becerileri üzerindeki etkisini değerlendirmek amaçlanmış ve nicel desende ilişkisel tarama modelinin kullanıldığı bir araştırma olarak planlanmıştır. İlişkisel tarama modelleri birden fazla değişkende birlikte değişim olup olmadığını ve bu değişimin derecesini belirlemeye yarayan genel tarama modelidir (Karasar, 2006).

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu Ankara İli Çankaya ilçesinde yer alan MEB'e bağlı dört bağımsız anaokulundaki okulöncesi eğitime devam eden 60-72 ay arasında 48 kız ve 32 erkek olmak üzere toplam 80 çocuk ve onların ebeveynleri oluşturmuştur. Araştırma yapılan okulların idareci, öğretmen ve velileri ile görüşülmüş, yapılacak çalışmanın içeriği açıklanmış ve gönüllü velilerin onamları alınarak, babaların katılımının olmaması nedeniyle çalışma sadece istekli anne ve çocuklarıyla yürütülmüştür.

Veri Toplama Araçları:

Araştırmada veriler "Demografik Bilgi Formu", "Çocuk Ebeveyn Birlikte Okuma Etkinlikleri Ölçeği" ve "Problem Çözme Becerisi Ölçeği" kullanılarak toplanmıştır.

Demografik Bilgi Formu:

Çocuk ve ebeveynlerin tanıtıcı özelliklerine ait bilgileri elde etmek amacıyla araştır-

macılar tarafından hazırlanmıştır.

Çocuk Ebeveyn Birlikte Okuma Etkinlikleri Ölçeği:

Ebeveynlerin çocuklarına kitap okuma etkinliklerini belirlemek amacıyla Işıkoğlu Erdoğan (2015) tarafından geliştirilen “Çocuk-Ebeveyn Birlikte Okuma Etkinlikleri(ÇEBOE)” ölçeği kullanılmıştır. Ölçek okuma alışkanlıklarının ölçüldüğü 7 çoktan seçmeli soru ve birlikte okuma etkinliklerini ölçen 4'lüLikert tipi derecelendirilen 31 madde toplam 38 maddeden oluşmaktadır. ÇEBOE'nin “birlikte etkileşimli okuma”, “birlikte okumaya yönelik görüşler”, “okuryazarlığa model olma”, “okuryazarlığın önemi” ve “okuryazarlık öğretimi” olmak üzere 5 boyutu bulunmaktadır. Ölçeğin (α) katsayısı .81 olarak saptanmıştır (Işıkoğlu Erdoğan, 2016). Bu çalışma için (α) katsayısı .71 olarak saptanmıştır.

Problem Çözme Becerisi Ölçeği:

Problem Çözme Becerisi Ölçeği(PÇBÖ) Oğuz ve Köksal Akyol (2015) tarafından geliştirilen ölçek 18 madde, tek alt boyut ve beşli likert tipi bir ölçektir. PÇBÖ'de her bir problem durumuna üretilen çözüm için “0-4” arası puan alınmaktadır. PÇBÖ'de hiç çözüm önerisi yok ise “0” puan, üçten fazla öneri var ise “4” puan verilmektedir. PÇBÖ'den alınacak en yüksek puan 72'dir. PÇBÖ'de alınan puanlar arttıkça çocukların problem çözme becerisi artmaktadır. Ölçeğin güvenirlik katsayısı .86, bu çalışma için .89 olarak saptanmıştır.

Verilerin Analizi

Bu çalışmada elde edilen veriler SPSS paket programı ile değerlendirilmiş ve elde edilen verilerin öncelikle normal dağılıp dağılmadığını belirlemek için normallik testi uygulanmıştır. “Çocuk Ebeveyn Birlikte Okuma Etkinlikleri Ölçeği” ve “Problem Çözme Becerisi Ölçeği” ne ait puanların gruplara göre normallik testi sonuçlarının normal dağılım göstermediği ancak çarpıklık ve basıklık değerleri -2.0 ile +2.0 aralığında olduğunda normal dağılım olduğu kabul edilmektedir (Tabachnick and ve Fidell, 2013). Verilerin normal dağıldığı kabul edilerek, verilerin analizinde tanımlayıcı istatistikler, ikili gruplarda bağımsız örneklem için t-testi ve Pearson Korelasyon analizi kullanılmıştır. Sonuçlar %95 güven aralığında, $p < .05$ anlamlılık düzeyinde değerlendirilmiştir.

BULGULAR

Araştırmada 60-72 aylık çocuğa sahip annelerin çocuklarına hikâye kitabı okuma alışkanlıkları ile çocukların problem çözme becerilerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi ve annelerin çocuklarına hikâye kitabı okuma alışkanlıkları ile çocukların problem çözme becerileri arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla yapılan çalışma sonuçları tablolar halinde sunulmuştur.

Çalışmaya okulöncesi eğitime devam eden 80 çocuk ve annesi katılmıştır. Çalışma grubunu oluşturan çocukların %60'ı kız, %40'ı erkektir. Çalışmaya katılan annelerin %64'ü 31-40 yaş aralığında, %85'i üniversite mezunu olup, annelerin %65'i çalışmaktadır. Annelerin %62.5'i her gün 11-20 dakika çocuklarına kitap okuduklarını, %65'i çocuklarına

ilk kitabı doğduklarında aldıklarını ve%72.5'i çocuklarının hemen her gün kendilerinden kitap okumalarını istediklerini belirtmişlerdir.

Tablo 1. Çocuk ebeveyn birlikte okuma etkinlikleri ölçeği alt boyutları ile problem çözme becerisi ölçeği'ne ait puan ortalamaları (n=80)

Ölçek	X ±SD	Min-Max
Çocuk Ebeveyn Birlikte Okuma Etkinlikleri Ölçeği Alt Boyutları		
Birlikte etkileşimli okuma	3.48 ± 0.40	2.22-4.00
Birlikte okumaya yönelik görüşler	3.68 ± 0.40	2.63-4.00
Okuryazarlığa model olma	2.66 ± 0.54	1.33- 4.00
Okuryazarlığın önemi	3.79 ± 0.34	3.00-4.00
Okuryazarlık öğretimi	2.44 ± 0.74	1.25-4.00
Problem Çözme Becerisi Ölçeği	51.60 ± 7.96	39-72

Tablo 1'de Çocuk Ebeveyn Birlikte Okuma Etkinlikleri Ölçeği alt boyutlarından okuryazarlığın önemi alt boyutuna ait puan ortalamasının (3.79 ± 0.34)diğer boyutlara göre yüksek olduğu görölmektedir. Problem Çözme Becerisi Ölçeği toplam puan ortalaması ise 51.60 ± 7.96 olarak bulunmuştur.

Tablo 2. Çocuk ebeveyn birlikte okuma etkinlikleri ölçeği alt boyutları ile problem çözme becerisi ölçeği'ne ait puan ortalamalarının çeşitli değişkenlere göre karşılaştırılması (n=80)

Değişkenler	N	Birlikte etkileşimli okuma $\bar{X} \pm SS$	Birlikte okumaya yönelik görüşler $\bar{X} \pm SS$	Okuryazarlığa model olma $\bar{X} \pm SS$	Okuryazarlığın önemi $\bar{X} \pm SS$	Okuryazarlık öğretimi $\bar{X} \pm SS$	Problem Çözme $\bar{X} \pm SS$
Cinsiyet							
Kız	48	3.43 ± 0.37	3.75 ± 0.37	2.61 ± 0.48	3.83 ± 0.30	2.44 ± 0.77	51.12 ± 6.93
Erkek	32	3.57 ± 0.44	3.59 ± 0.43	2.73 ± 0.61	3.73 ± 0.38	2.43 ± 0.72	52.31 ± 9.36
		t= -1.595 p=.115	t= 1.721 p=.089	t= -0.984 p=.328	t= 1.274 p=.206	t= 0.061 p=.952	t= -0.651 p=.517
Anne Yaş							
31-40 yaş	64	3.57± 0.32	3.73 ± 0.40	2.71 ± 0.54	3.78 ± 0.33	2.44 ± 0.73	51.12 ±8.02
41yaş	16	3.12 ± 0.50	3.48 ± 0.30	2.47 ± 0.47	3.81 ± 0.35	2.43 ± 0.83	53.50±7.64
		t= 4.483 p=.000**	t= 2.317 p=.023*	t= 1.564 p=.122	t= -0.244 p=.808	t= 0.037 p=.971	t= -1.068 p=.289
Çalışma Durumu							
Çalışıyor	52	3.47 ± 0.42	3.79 ± 0.34	2.80 ± 0.52	3.75 ± 0.36	2.48 ± 0.82	51.38±7.20
Çalışmıyor	28	3.51 ± 0.36	3.48 ± 0.42	2.40 ± 0.48	3.85 ± 0.28	2.37 ± 0.58	52.00± 9.33
		t= -0.436 p=.664	t=3.590 p=.001**	t=3.381 p=.001**	t=-1.222 p=.226	t=0.600 p=.550	t= -0.328 p=.744

Tablo 2'de "Çocuk Ebeveyn Birlikte Okuma Etkinlikleri Ölçeğinin" alt boyutları ile "Problem Çözme Becerisi Ölçeğine" ait puan ortalamaları görölmektedir. Çocuk Ebeveyn Birlikte Okuma Etkinlikleri Ölçeğine ait alt boyut puan ortalamalarında cinsiyet değişkeni anlamlı bir farklılık oluşturmazken, problem çözme becerisinde erkek çocukların prob-

lem çözme puan ortalamaları (52.31 ± 9.36) kız çocuklara göre daha yüksektir. Ancak analiz sonucunda cinsiyet değişkeninin Problem Çözme Becerisi Ölçeğine ait puanlarda anlamlı bir farklılık oluşturmadığı saptanmıştır ($p>.05$)

Araştırma sonucunda; Çocuk Ebeveyn Birlikte Okuma Etkinlikleri Ölçeğinin birlikte etkileşimli okuma alt boyutu (3.57 ± 0.32) ile birlikte okumaya yönelik görüşler alt boyutuna (3.73 ± 0.40) ait puan ortalamalarında anne yaşının anlamlı bir farklılık oluşturduğu ve 31-40 yaş aralığında olan annelerin birlikte etkileşimli okuma alt boyutu ile birlikte okumaya yönelik görüşler alt boyutu puan ortalamalarının 41 yaş ve üzeri annelere göre daha yüksek olduğu saptanmıştır. Ayrıca 41 yaş ve üzeri annelere sahip çocukların problem çözme becerisi puanları 31-40 yaş anneye sahip çocukların puan ortalamalarına göre yüksektir ancak analiz sonucunda anne yaşının Problem Çözme Becerisi Ölçeğine ait puan ortalamalarında anlamlı bir farklılık oluşturmadığı saptanmıştır ($p>.05$).

Çalışma durumu değişkenine göre, Çocuk Ebeveyn Birlikte Okuma Etkinlikleri Ölçeğinin birlikte okumaya yönelik görüşler alt boyutu ile okuryazarlığa model olma alt boyutu puan ortalamalarında anne çalışma durumunun anlamlı bir farklılık oluşturduğu, çalışan annelerin birlikte okumaya yönelik görüşler alt boyutu (3.79 ± 0.34) ile okuryazarlığa model olma alt boyutu puan ortalamalarının (2.80 ± 0.52) çalışmayan annelere göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Çalışmayan annelerin çocuklarının problem çözme becerileri puan ortalamaları çalışan anneye sahip çocukların puan ortalamalarına göre yüksek olmasına rağmen analiz sonucunda anne çalışma durumunun Problem Çözme Becerisi Ölçeğine ait puan ortalamalarında anlamlı bir farklılık oluşturmadığı saptanmıştır ($p>.05$).

Tablo 3. Annelerin çocuk ebeveyn birlikte okuma etkinlikleri ölçeği alt boyutları puanları ile çocukların problem çözme becerisi ölçeği puanları arasındaki pearson korelasyon katsayıları

		Birlikte etkileşimli okuma	Birlikte okumaya yönelik görüşler	Okuryazarlığa model olma	Okuryazarlığın önemi	Okuryazarlık öğretimi
Problem	r	.120	-.136	-.058	.095	-.046
Çözme	p	.289	.228	.610	.402	.684
Becerisi						

Tablo 3 incelendiğinde, Annelerin Çocuk Ebeveyn Birlikte Okuma Etkinlikleri **Ölçeğinin** birlikte etkileşimli okuma ($r:0.120$, $p:.289$), birlikte okumaya yönelik görüşler($r:-0.136$, $p:.228$), okuryazarlığa model olma($r:-0.058$, $p:.610$), okuryazarlığın önemi ($r:0.095$, $p:.402$) ve okuryazarlık öğretimi ($r:-0.046$, $p:.684$) alt boyutları puanları ile Çocukların Problem Çözme Becerisi Ölçeği puanları arasındaki anlamlı bir ilişki olmadığı belirlenmiştir.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu çalışmada; 60-72 aylık çocuğa sahip annelerin çocuklarına hikâye kitabı okuma alışkanlıkları ile çocukların problem çözme becerileri arasındaki ilişkiyi incelemek, çe-

şitli değişkenlerin annelerin çocuklarına hikâye kitabı okuma alışkanlıkları ile çocukların problem çözme becerileri üzerindeki etkisinin değerlendirmesi amaçlanmıştır. Bu araştırmanın bulgularından bazıları, araştırmaya katılan annelerin %62.5'i her gün 11-20 dakika çocuklarına kitap okudukları,%65'inin çocuklarına ilk kitabı doğduklarında aldıkları ve %72.5'i çocuklarının hemen her gün kendilerinden kitap okumalarını istedikleri yönündedir. Araştırmaya katılan annelerin yarısından fazlasının çocuklarına kitap okudukları araştırma bulguları arasında yer almaktadır. İçinde bulundukları çevreye yoğun ilgi duyan çocuklar, yazılı olan materyallere karşı da doğal bir eğilim gösterirler (Arıcı& Akcan, 2019). Tezel vd., (2019) yaptıkları araştırmada, annelerin büyük bir çoğunluğunun çocuklarına kitap okumakta oldukları ve çocuklarına haftada bir ya da iki üç günde bir kitap okudukları, Tezel Şahin & Tutkun'un (2016) yaptıkları araştırmada ise, anne ve babaların genel olarak hemen her gün, gece uykudan önce çocuklarına kitap okudukları sonuçlarına ulaşılmıştır. Çocukların duygusal, bilişsel ve sosyal becerilerinin önemli gelişim gösterdiği erken çocukluk dönemi, okuma alışkanlığı ve sevgisinin kazandırılması açısından da önem taşımaktadır. Amerikan Pediatri Akademisi tarafından da ailelerin çocuklarına kitap okumaya bebeklik döneminden itibaren başlamaları önerilmektedir (AAP, 2002).

Araştırma sonucunda erkek çocukların problem çözme ile ebeveyn çocuk birlikte okuma etkinliklerine ait puanlar kızlara göre daha yüksektir ancak analiz sonucunda anlamlı bir fark saptanmamıştır. Bireyin hedeflediği amaca ulaşmasında önüne çıkan her türlü engel olarak ifade edilen problem, aynı zamanda kendi çözüm yollarını da içinde barındırır. Yaşanılan dünyanın hareketliliği, çocuklara düşünmesi, karar vermesi ve çözmesi gereken problem durumlarını da beraberinde getirir. Günümüz eğitim süreçlerinin en önemli amaçlarından biri olan problem çözme becerisinin, okul öncesi dönemde kazanılması, yeni yüzyılın becerilerine sahip bireylerin yetiştirilmesinde oldukça önemli görülmektedir. Öğrenmenin hızlı olduğu erken çocukluk yılları ise, problem çözme becerilerinin kazanılmasında oldukça önemli yıllardır. Bugünün yetişen çocukları, ilerleyen yılların problem çözücüleri olacakları için, problem çözme becerilerinin erken dönemde geliştirilmesi son derece önem arz etmektedir. (Begde& Özyürek., 2016;Özyürek vd., 2018; Kartal &Arslan 2022). Özyürek vd. (2018) yaptıkları çalışmada, problem çözme becerisinin çocukların cinsiyet değişkeninden anlamlı ölçüde etkilenmediği sonucu araştırma bulgularımızla paralellik göstermektedir. Arıcı & Akcan(2019) yaptıkları araştırmada annelerin ÇEBOE alt boyutlarından aldıkları puanların çocuğun cinsiyeti ve yaşına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediğini tespit etmişlerdir. Wu ve Honig (2010) da çalışmalarında ebeveynlerin birlikte okumaya yönelik görüşleri ile çocukların yaş ve cinsiyetleri arasında bir ilişki olmadığı sonucuna ulaşmışlardır. Yapılan araştırma sonuçları da cinsiyetin "birlikte okuma etkinlikleri" ile "problem çözme" becerilerinde önemli bir değişken olmadığı ve annelerin cinsiyet farkı gözetmeksizin çocuklarına benzer tutumlar içinde bulunduğunu düşündürmektedir ve bu durum bizim araştırma bulgularımızla da paralellik göstermektedir.

Çocuklara hikâye kitabı okuma alışkanlıkları ile çocukların problem çözme becerileri

arasında anlamlı bir ilişki bulunmamış ancak çocuk ebeveyn birlikte okuma etkinlikleri ölçeğinin “birlikte okumaya yönelik görüşler” ile “birlikte etkileşimli okuma” alt boyutlarına ait puanlarda anne yaşının, “birlikte okumaya yönelik görüşler” ile “okuryazarlığa model olma” alt boyutlarına ait puanlarda anne çalışma durumunun anlamlı bir fark oluşturduğu sonuçlarına ulaşılmıştır. Bu sonuç özellikle 31-40 yaş aralığında olan annelerin 41 yaş ve üzeri annelere göre daha genç olmaları, kitap okuma etkinliklerinin çocuklarıyla paylaştıkları zevkli bir etkinlik olarak görülmesi, çocuklarına kitap okurken mutlu oldukları ve etkileşimli kitap okuma tekniklerini çocuklarına kitap okurken kullanabildiklerini düşündürmektedir. Ulaşılan araştırma sonuçları çalışan annelerin sadece çocuklarına değil kendilerine de kitap alabildikleri, çocuklarına model olabildikleri, kitap okuma sürecini çocuklarıyla zevkli bir etkinlik haline dönüştürebildikleri, çalışma durumlarından dolayı çocuklarıyla daha etkili ve verimli vakit geçirebildikleri yorumunu getirmektedir. Tezel vd (2019), yapmış olduğu çalışmada annelerin kendilerinin de çocuklarına kitap okumaktan hoşlandıkları ve zevk aldıkları sonucu araştırma sonucumuza paralellik göstermektedir.

Yapılan çalışmanın, Ankara ili Çankaya ilçesinde 4 bağımsız anaokulunda ve 80 anne-çocukla yürütülmüş olması, çalışma grubunun 60-72 ay aralığında olması, annelerin büyük çoğunluğunun çalışan anne olmasından dolayı çocukların daha önceki yıllarda da okulöncesi eğitime devam etmeleri “anne çocuk birlikte okuma etkinlikleri” ile “problem çözme” becerileri arasında anlamlı bir ilişki oluşturmadığı yorumunu getirmektedir.

Erdoğan (2015), yaptığı çalışmada okul öncesi çocuklarına, ebeveynlerinin her gün kitap okuması ve birlikte bu etkinliği paylaşımlarının çocuklarının gelişimini olumlu yönde etkileyeceğini belirtmiş, ebeveynlerin daha sık ve uzun süreli birlikte okuma etkinlikleri yapmalarını önermiştir. Çocukla beraber kitap okuma etkinliklerinin gerekliliği ile ilgili anne babaların bilinçlendirilmesi ve özellikle etkileşimli hikâye okuma tekniklerinin anne babalara kazandırılmasına yönelik çalışmaların yapılmasının yararlı olacağı sonucuna ulaşmıştır. Er (2016) de yaptığı çalışmada hikâye okuma sırasında çocuğun dikkatini ve ilgisini hikâye kitabındaki resimlere çekmenin, çocukla resimler hakkında sohbet etmenin, hikâye okuma sürecinde çeşitli sorular sorarak çocuğun eleştirel düşünme gelişimini desteklemenin, çocuğun yaratıcılık, analitik düşünme ve problem çözme becerilerini geliştireceğini ifade etmiştir.

Bu çalışmalardan hareketle ebeveynlerin çocukları ile yapacakları daha sık ve etkileşimli okumanın çocukların problem çözme becerilerine de olumlu katkı sağlayacağı, ebeveynlerin günlük okuma akışı içerisinde problem durumu olan kitaplara da yer verilmesi, karşılaşılan problemlerin fırsat olarak değerlendirilip çocukların etkileşimli okuma süreci içinde problem çözme becerilerini geliştirici etkileşimli okumaların gerçekleştirilmesi, okuma sonrası çocukların problem çözme becerilerini destekleyici etkinlikler yaptırılması, okul öncesi eğitim kurumlarında ebeveynlere etkileşimli okuma ve problem çözme becerileri ile ilgili seminerler düzenlenerek ebeveynlerin daha etkin okumaları ve bu konuda bilinçlendirilmeleri, çalışmanın farklı yaş gruplarında, farklı örneklem gruplarında karşılaştırılması önerilebilir.

KAYNAKÇA

Ahmetoğlu, E., Ceylan, R. (2011), A study on the views of mothers of preschool children about children's books. *Bulgarian Journal of Science and Education Policy (BJSEP)*, 5 (1), 5-14.

American Academy of Pediatrics (2002). Committee on psychosocial aspects of child and family health. Guidelines for Health supervision. Elk Grove Village, IL: American Academy of Pediatrics.

Arıcı, M., Tüfekçi Akcan, A. (2019). Okul öncesi dönemde anne-çocuk birlikte hikâye kitabı okuma davranışlarının incelenmesi. *Yaşadıkça Eğitim*, 33 (1), 100-120. doi: 10.33308/26674874.201933195.

Beck, I. L., McKeown, M. G. (2001). Text talk: Capturing the benefits of read-Aloud experiences for young children. *The Reading Teacher*, 55(1), 10-20. International Reading Association. <https://www.researchgate.net/publication/242718780>

Begde, Z., Özyürek, A. (2016). Öğretmen ve anne-baba tutumlarının okul öncesi dönem çocuklarının problem çözme becerilerine etkisi, *Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5 (1), 204-232. doi:10.17539/aej.07642.

Bingham, A. (1998). Çocuklarda Problem Çözme Yeteneklerinin Geliştirilmesi (Çeviren: Oğuzkan, A.F.), İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.

Bozkurt Yükçü, Ş., Demircioğlu, H. (2017). Okul öncesi dönemdeki çocukların sosyal problem çözme becerilerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Erken Çocukluk Çalışmaları Dergisi*, 1(2), 216-238. doi: 10.24130/eccd-jecs.196720171239

Çam, S., Tümkaya, S. (2006). Üniversite öğrencilerinde kişilerarası problem çözme. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 15(2), 119-132.

Er, S (2016). Okul öncesi dönemde anne babaların etkileşimli hikâye kitabı okumalarının önemi. *Başkent University Journal of Education*. 3(2), 156-160. ISSN 2148-3272

Gönen, M., Ünüvar, P., Bıçakçı, M., Koçyiğit, S., Yazıcı, Z., Orçan, M., Aslan, D., Güven, G., ve Özyürek, A. (2010). Okul Öncesi eğitim öğretmenlerinin dil etkinliklerini uygulama biçimlerinin incelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10 (19), 23-40.

İman, ED. (2013), Çocuklar için sosyal problem çözme ölçeği'nin 6 yaş grubu için Türkiye uyarlaması ve okul öncesi davranış problemleri ile sosyal problem çözme becerileri arasındaki ilişkiler. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*. 13(1), 479-498. www.edam.com.tr/kuyeb.

Işıkoğlu Erdoğan, N. (2015). Erken çocukluk döneminde çocuk-ebeveyn birlikte okuma etkinliklerinin incelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 24 (3), 1071-1086.

Kartal, S., Arslan A. (2022), Okul öncesi öğrencilerinin problem çözme becerileri. *14. Eurasian Conference on Language & Social Sciences*. (306-314). <https://www.cclls.org/gjakova>.

Majzub, R., Abu, S. (2010). The practice of reading books and reading to children in the context of peer-groups in the preschool classroom. *Procedia Social and Behavioral Sciences*, 9, 753-757.

doi: 10.1016/j.sbspro.2010.12.229.

Özyürek, A., Çetin, A., Şahin, D., Yıldırım, R., Evirgen, N. (2018). Okul öncesi dönem çocuklarda problem çözme becerilerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Uluslararası Erken Çocukluk Eğitimi Çalışmaları Dergisi*.3 (2), 32-41.

Powell, D. R., Diamond, K. E., Burchinal, M. R., & Koehler, M. J. (2010). Effects of an early literacy professional development intervention on head start teachers and children. *Journal of Educational Psychology*, 299-312. doi: 10.1037/a0017763.

Senemoğlu, N. (2018). Gelişim Öğrenme ve Öğretim, 26. Baskı, Ankara: Anı Yayıncılık.

Sutton, M. M., Sofka, A. E., Bojczyk, K. E., ve Curenton, S. M. (2007). Assessing the Quality of Storybook Reading. Khara L. Pence (Ed.), *Assessment in Emergent Literacy*, CA: Plural Publishing.

Tanju, E. (2010), Çocuklarda kitap okuma alışkanlığına genel bir bakış. *Aile ve Toplum*, 6(22), 30-39. ISSN: 1303-0256

Tercanlı, Metin G., Gökçay, G (2014). Bebeklik ve erken çocukluk döneminde kitap okuma: çocuk sağlığı izlemlerinde etkili bir gelişim önerisi. *Çocuk Dergisi*. 14(3), 89-94. doi:10.5222/j.child.2014.089.

Tezel M., Çiftçi H. A., Uyanık G. (2019). Annelerin okul öncesi dönem çocuklarına kitap okuma ve almaya ilişkin görüşlerinin incelenmesi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15(3), 741-759. doi: 10.17860/mersinefd.590352.

Tezel Şahin, F., Tutkun, C. (2016). Okul öncesi dönemde anne, baba, çocuk ve kitap. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 24(5), 2373-2390.

Oğuz, V., Köksal Akyol, A. (2015), Problem Çözme Becerisi Ölçeği (PÇBÖ) geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 44(1), 105-122. www.cufej.com.

Wu, C.C. ve Honig, A.S. (2006). Taiwanese mothers' beliefs about reading aloud with preschoolers: findings from the parent reading belief inventory. *Report for NCFR Annual Conference at Minneapolis*, (1-8). <https://www.researchgate.net/publication/278409512>.

Yazıcı Arıcı, E (2023). Examination of parents' selection of childrenbooks. *International Journal of Educational Research Review*. (9-17).

Yıldız Bıçakçı M., Aral, N. (2009). Dil gelişimi. *Eğitim psikolojisi*, İstanbul: Kriter Yayınları, 115-130.

Zelazo, P. D., Carter, A., Reznick, J. S., Frye, D. (1997). Early development of executive function: A problem-solving framework. *Review of General Psychology*. 1(2), 198-226. doi: 10.1037/1089-2680.1.2.198.